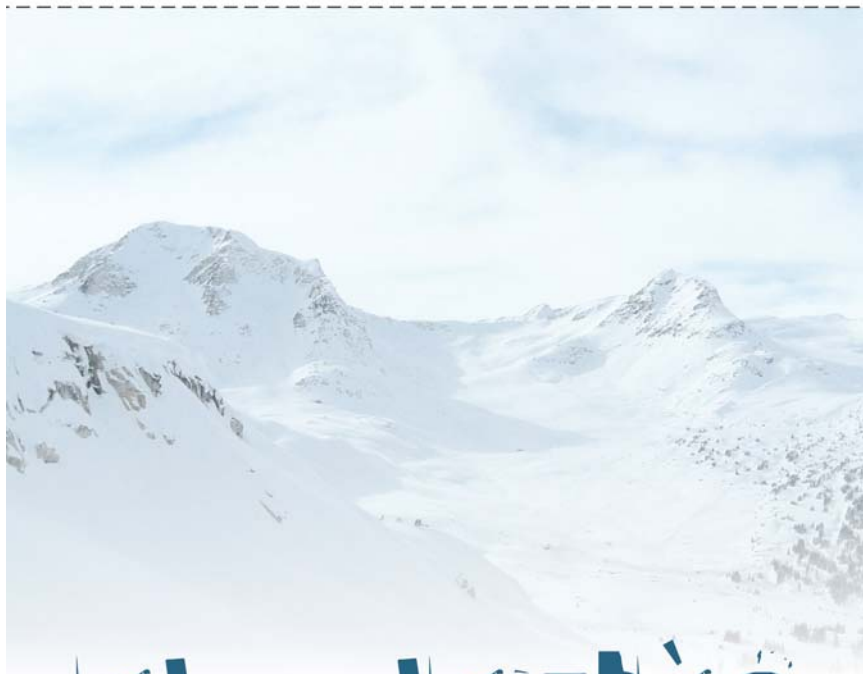

teatre lliure

el malentès

d'Albert Camus   direcció Joan Ollé

sala fabià puigserver
del 23 de març al 23 d'abril de 2006

entitat concertada amb

www.teatrellibre.com

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

 Institut de
Cultura

 Diputació
de Barcelona
Àrea de Cultura

 Diputació
de Girona
Àrea de Cultura

amb el patrocini de

 CATALUNYA
RADIO

 3

 el Periódico

El malentès: fitxa pedagògica

L'autor

Novel·lista, dramaturg i assagista francès, **Albert Camus** està considerat un dels escriptors més importants posteriors a 1945. Conegut com el representant de l'*existencialisme ateu*, neix a *Mondovi* (actualment *Drean*), *Algèria*, el 7 de novembre de 1913. Fill de colons, queda orfe de pare abans de fer els 3 anys. Passa la seva infantesa en un dels barris més pobres d'*Alger*, sense cap llibre o revista al seu abast. Mercès a una beca destinada als fills de les víctimes de la guerra, inicia els estudis i té el primer contacte amb un llibre. Enmig de grans dificultats econòmiques, cursa primària i acaba el batxillerat. Durant el curs preuniversitari, el 1932, pateix el primer atac de tuberculosi.

Estudia filosofia i lletres i és rebutjat com a professor a causa de la seva avançada tuberculosi, i decideix dedicar-se al periodisme fent de corresponsal d'**Alger Republicain**.

El 1934 es casa amb **Simone Hié**. L'any següent s'afilia al Partit Comunista i crea el **Théâtre du Travail**. El 1937, amb alguns amics, **Camus** funda una casa de cultura a Alger. Aquest mateix any fa la primera visita a París i viatja per Itàlia. És exclòs del Partit Comunista per les seves crítiques al partit. Dos anys més tard, es presenta voluntari a l'exèrcit, però la seva salut fa que el tornin a rebutjar. Publica aleshores **Noces** (*Noces*), un conjunt d'articles que inclou reflexions inspirades per les seves lectures i viatges. Es divorcia de **Simone** i es casa per segona vegada.

Amb **Francine Faure**, s'instal·la a *París* i treballa com a corresponsal de **París-Soir**. Durant la II Guerra Mundial és un membre actiu de la Resistència Francesa dins del grup **Combat**, que publica un diari clandestí amb el mateix nom.

Després de l'alliberament de *París*, continua al diari com a redactor en cap. Abans d'acabar la guerra, publica la novel·la **L'estrany** (*L'étranger*), acabada el 1942,

ambientada a *Algèria*, com moltes de les seves històries posteriors. Aquesta obra i l'assaig en el qual es basa, **El mite de Sísif** (*Le mythe de Sisyphe*), també del 42, revelen la influència de l'existencialisme en el seu pensament, com també a les obres de teatre **El malentès** (*Le malentendu*), del 1941, i **Calígula** (*Caligula*), del 1944.

Amb la novel·la **La pesta** (*La peste*), del 1947, aconseguí el **Premi de la Crítica**. Tot i que en aquesta obra encara mostra un interès per l'absurd fonamental de l'existència, on reconeix el valor dels éssers humans davant els desastres, el seu pensament va evolucionant cap a un sentit més solidari davant del patiment humà i la rebel·lió contra la injustícia. Tot això es pot veure a **Els justos** (*Les justes*), del 1950, i a **L'home revoltat** (*L'homme révolté*), del 1951. Aquest darrer és, probablement, el seu llibre més polèmic i complex, i la seva publicació provocarà el trencament amb **Jean-Paul Sartre**, amic seu fins aquell moment. La tesi del llibre és preguntar-se per què els ideals es perverteixen, per què quan guanya la rebel·lió sempre s'acaba imposant l'opressió. Així, segons **Camus**, només podem confiar en la rebel·lió individual, en la qual l'home rebel fa de la seva actitud un deure de consciència.

Camus ens llegia més obres, com les novel·les **El revés i el dret** (*L'envers et l'endroit*), del 1937; **Cartes a un amic alemany** (*Lettres à un ami allemand*), del 1945; **La caiguda** (*La chute*), del 1956, inspirada en un assaig precedent; l'obra de teatre **L'estat de setge** (*L'état de siège*), del 1948, i un conjunt de relats, **L'exili i el regne** (*L'exil et le royaume*), del 1957.

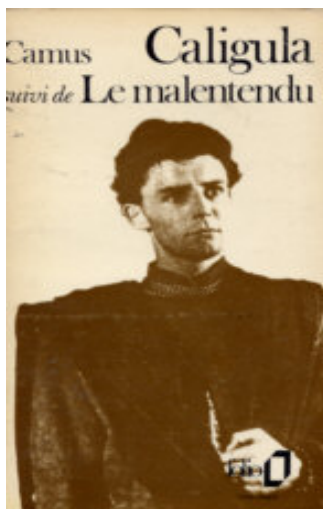
Col·leccions dels seus treballs periodístics apareixen sota el títol **Actuelles** (3 volums, publicats el 1950, 1953 i el 1958 respectivament). El 1957 rep el **Premi Nobel de Literatura**. **Albert Camus** mor el 4 de gener del 1960 en un accident de trànsit a Villeblevin, França.

La mort feliç (*La Mort Heureuse*) es publica de forma pòstuma el 1971, tot i ser la seva primera novel·la. I encara el 1995 es publica **El primer home** (*Le premier homme*), la novel·la inacabada en què va treballar fins a la seva mort.

L'obra d'Albert Camus

Albert Camus esdevé un traductor de la sensibilitat tràgica que, d'altra banda, va caracteritzar el segle xx. Treballa des d'una sobrietat clàssica i des d'un compromís convençut. Voluntàriament, **Camus** es considera un servidor del dolor i de la bellesa, i per aquest motiu parla d'homes que estimen la soledat reivindicant una fidelitat absoluta vers les causes justes, encara que ja se sàpiga que són causes perdudes. No en va, l'*Acadèmia Sueca* va atorgar-li el **Nobel de Literatura** per, tal i com van dir en el seu moment, "*una obra que il·lumina amb una serietat penetrant els problemes plantejats a les consciències humanes als nostres dies*".

Per treballar els temes que l'obsessionen, **Camus** se serveix alternativament de dues formes d'escriptura: el relat i el drama, reservant el tema de la voluntat de viure el compromís de pensament per al seu teatre i, per als seus relats, el de la lluita dels oprimits (tots aquells que tenen prohibida la rebel·lió violenta).

Tota l'obra de **Camus** té, dins seu un estil de vida i de pensament, unes idees i un concepte moral. L'assagista, autor dramàtic i moralista que és **Albert Camus**, preserva automàticament la forma i el contingut de les seves obres de tot allò que la política, la propaganda o la polèmica de la seva època poden aportar-hi de vulgar i de fàcil.

El malentès es va estrenar el 1944, en un període de censura, sota l'ocupació alemanya dels anys 40. Reflecteix, indubtablement, la desesperança de l'època. Aquest sentiment, ben palpable a les obres d'una gran quantitat d'escriptors del moment, podria traduir-se en una sèrie d'interrogants: com podria l'home ser feliç en un món marcat per la crueltat i l'absurd? quina és la seva responsabilitat enfront de la misèria, la injustícia, l'assassinat o la guerra? com pot l'home veure's a si mateix i realitzar el seu destí?

El text: un terrible malentès!

A partir d'una reflexió de **Soledad González** a l'estudi anomenat **Allò implícit del text dramàtic**, tot text dramàtic té diversos matisos de teatralitat. Això vol dir que segons com vulguem llegir aquests matisos, donarem una forma diferent a l'escriptura i també al joc dramàtic de la representació. Tota obra dramàtica s'escriu per ser representada i, per això mateix, el conflicte es presenta a través d'estructures verbals i escèniques.

En aquest cas, com en molts altres, l'anàlisi principal rau en el valor del missatge. I aquest missatge el trobem als diàlegs. I els diàlegs canvien segons el context on els situem. Així doncs, resulta imprescindible fer-se algunes preguntes per tal d'acceptar el joc del sistema dramàtic: com es dona la informació? per quins mitjans? amb quins objectius? quan?

Anem a pams. Sabem que els fets que es produeixen a **El malentès** ja apareixen a la novel·la del mateix **Camus, L'estrany** (1942). El protagonista de **L'estrany**, després de ser condemnat, troba entre les fustes del seu llit un vell retall de diari on apareix una notícia: a Txecoslovàquia, un home

marxa del seu poble per fer fortuna. Hi torna després de vint-i-cinc anys, ric, amb dona i amb un fill. La seva mare i la seva germana tenen un hotel. Volent-les sorprendre, l'home deixa dona i fill a un altre hotel i va sol al de la seva mare. La mare no el reconeix. Amb l'afany de fer broma, decideix agafar una habitació. I abans d'anar a dormir, ensenya tots els seus diners a les dues dones. Durant la nit, la mare i la germana l'assassinen a cops de martell, per tal de robar-li els calés. En acabar, llancen el cos al riu. Al matí següent, l'esposa de la víctima es dona a conèixer i, sense conèixer els esdeveniments, revela la identitat del viatger. La mare es penja. La germana es llança a un pou.

A **El malentès**, els personatges són cinc: **la mare, Martha (la germana), un vell**

criat, Jan (el fill pròdig) i Maria (la dona de Jan). I, a diferència de *L'estrany*, les circumstàncies del suïcidi de la mare canvien (es llança al riu) i el final de Martha, la germana, no s'explicita (encara que s'intueix). Tampoc no és possible situar exactament enlloc l'acció de l'obra. Som davant d'una certa fórmula aristotèlica d'explicar les coses: una única acció tensa, narrada pel menor nombre de personatges possible.

L'acció de l'obra se situa en un present quotidià, trufat de moments foscos que ens porten a un passat llunyà i que amaga alguna cosa vergonyosa, o perillosa, que cal callar o tapar. D'aquesta manera, la tensió ve servida per allò que no es pot dir; el tabú marca el diàleg i les relacions entre els personatges tenyint els significats de tota l'obra.

Propostes didàctiques

A continuació, proposem diferents temes per tal que els professors triïn els més adients: us convidem a treballar àrees diverses com la historiografia, el llenguatge, el disseny, la literatura o la llengua anglesa.

Les activitats estan recomanades per als dos cursos de Batxillerat.

Activitat 1 – Albert Camus i l'existencialisme

*“No, jo no sóc existencialista, va dir **Albert Camus** el 1945, en el transcurs d'una entrevista a Jeannine Delpech. En Sartre i jo sempre ens sorprenem de veure els nostres noms associats. Vàrem arribar a pensar en publicar un petit desplegable on els sotasignants declarassin no tenir res a veure i es neguessin a aclarir els dubtes que poguessin suscitar respectivament. Sartre sí que és existencialista, i l'únic llibre d'idees que jo he publicat, El mite de Sísif, anava dirigit contra els filòsofs anomenats existencialistes”.*

Amb tot, a l'època que li va tocar viure a **Camus**, tothom l'englobava en aquest vessant filosòfic. Per a l'existencialisme, l'home no és la seva pròpia finalitat, sinó que només existeix en la seva capacitat de projectar-se fora de d'ell mateix (allò que tothom anomena Transcendència). Per a **Camus**, en canvi, l'home és la seva pròpia finalitat.

Com que les posicions són molt diferents davant el que s'anomena existencialisme, ara et toca a tu treballar el concepte:

- **Blaise Pascal**, filòsof del segle XVII, va avançar les principals inquietuds de l'existencialisme modern. Cerca informació de **Pascal** i descriu què va aportar de nou a la història del pensament.
- Busca el significat de les paraules següents: individualisme moral, subjectivitat, compromís, angoixa, transcendència. Totes elles responen a temes comuns dels escriptors existencialistes.

- Probablement, ara t'és més fàcil explicar què és això de l'existencialisme i dir si encara està a l'ordre del dia.

Activitat 2 - Espai teatral:

Després de veure l'obra, respon les preguntes següents:

- Per què creus que s'ha triat una escenografia com aquesta?
- Les dues grades d'espectadors tenen visions diferents. Alguna és millor que l'altra?

- Pensa en l'obra i mira de recordar quants colors surten a escena (mobiliari, vestuari). Són freds o càlids? Per què?
  - Descriu els diferents espais on es produeixen els fets. Pensa per què el director els ha volgut d'aquesta manera.
  - Com van vestits els personatges? Per què creus que van així?
- Quins altres recursos ha emprat Joan Ollé? Mira la fitxa artística i tècnica de l'espectacle per veure com es complementen les actuacions dels actors i les actrius.

Activitat 3 – Comentari de text

Aquest és el discurs que va fer **Albert Camus** el 10 de desembre del 1957, A Estocolm, en rebre el Premi Nobel de Literatura.

Majestat, Senyora, Alteses Reials, Senyores, Senyors,

quan vaig rebre la distinció amb la qual la vostra lliure Acadèmia m'ha volgut honorar, la meva gratitud era tan profunda que vaig mesurar fins a quin punt aquesta recompensa superava els meus mèrits personals. Tothom, i amb més motiu tot artista, desitja ser reconegut. Jo també ho desitjo. Però no puc rebre la vostra decisió sense comparar el seu ressò amb allò que realment sóc. ¿Com un home gairebé jove, ric només de dubtes i d'una obra encara embastada, habituat a viure a la soledat de la feina o als retirs de l'amistat, no s'hauria assabentat amb una mena de pànic d'una decisió que el portava, de cop, sol i reduït a ell mateix, al centre d'una llum crua? ¿I amb quin delit podia rebre aquest honor quan, a Europa, altres escriptors, d'entre els més grans, són reduïts al silenci, i a la mateixa època que la seva terra natal coneix una dissort incessant?

Jo he conegut aquest desarrelament i aquest trasbals interior. Per retrobar la pau, m'ha calgut, en resum, posar-me en regla amb una sort massa generosa. I, perquè no em podia igualar amb ella recolzant-me només en els meus mèrits, només he trobat per ajudar-me allò que m'ha sostingut durant tota la vida, i en les circumstàncies més contràries: la meva idea de l'art i del paper de l'escriptor. Permeteu-me només que, amb un sentiment de reconeixença i d'amistat, us digui, tan senzillament com pugui, quina idea és.

Personalment, no puc viure sense el meu art. Però no he posat mai aquest art per damunt de tot. M'és necessari el contrari: que no se separa de ningú i em permet viure, tal com sóc, al nivell de tothom. L'art no és, als meus ulls, un plaer solitari. És un mitjà per emocionar el major nombre d'éssers humans oferint-los una imatge privilegiada dels patiments i de les alegries comunes. Obliga l'artista, doncs, a no separar-se: el sotmet a la veritat més humil i més universal. I qui, sovint, ha triat el seu destí d'artista perquè se sentia diferent aprèn ben aviat que només nodrirà el seu art, i la seva diferència, confessant la seva semblança amb tothom. L'artista es forja en aquest anar i venir perpetu d'ell als altres, a mig camí de la bellesa, de la qual no pot prescindir, i de la comunitat, de la qual no es pot desfer. Per això els veritables artistes no menyspreen res: s'obliguen a comprendre en lloc de jutjar. I si han de prendre algun partit en aquest món només pot ser el d'una societat en la qual, segons la gran paraula de Nietzsche, ja no regnarà el jutge sinó el creador, sigui treballador o intel·lectual.

El paper de l'escriptor, ahora, no se separa de deures difícils. Per definició, avui no es pot posar al servei dels qui fan la història: és al servei dels qui la pateixen. O si no, aquí el teniu sol i privat del seu art. Totes les armades de la tirania amb els seus milions d'homes no el trauran de la soledat, fins i tot, i sobretot, si consent a seguir-li el pas. Però el silenci d'un pres desconegut, abandonat a les humiliacions a l'altra punta del món, és prou per retirar l'escriptor de l'exili, com a mínim cada vegada que, enmig dels privilegis de la llibertat, aconsegueix no oblidar aquest silenci i rellevar-lo per fer-lo ressonar a través de l'art.

Cap de nosaltres no és prou gran per una vocació semblant. Però en totes les circumstàncies de la seva vida, obscur o provisionalment cèlebre, llançat a les cadenes de la tirania o lliure durant un temps per expressar-se, l'escriptor pot retrobar el sentiment d'una comunitat viva que el justificarà, amb l'única condició que accepti, tant com pugui, les dues càrregues que formen la grandesa de la seva feina: el servei a la veritat i el servei a la llibertat. Perquè la seva vocació és reunir el màxim nombre possible d'éssers humans, no es pot acomodar a la mentida ni a la servitud que, allà on regnen, fan proliferar les solituds. Siguin quines siguin les nostres debilitats personals, la noblesa de la nostra feina s'arrelarà sempre en dos compromisos difícils de mantenir: el rebuig a mentir sobre el que sabem i la resistència a l'opressió.

Durant més de vint anys d'una història demencial, perdut sense socors, com tots els homes de la meva edat, en les convulsions d'uns temps, m'he sostingut així: gràcies al sentiment obscur que escriure era, avui, un honor perquè aquest acte imposava, i no només obligava a escriure. M'obligava particularment a portar amb tots els que vivien la mateixa història, tal com jo era i segons les meves forces, la desgràcia i l'esperança que compartíem. Aquests homes, nascuts al principi de la primera guerra mundial, que tenien vint anys quan es van instal·lar allora el poder hitlerà i els primers processos revolucionaris, que van ser confrontats de seguida, per completar la seva educació, amb la guerra d'Espanya, amb la segona guerra mundial, amb l'univers concentracionari, amb l'Europa de la tortura i de les presons, avui han de criar els seus fills i crear les seves

obres en un món amenaçat de destrucció nuclear. Ningú, suposo, no els pot demanar ser optimistes. I opino fins i tot que hem de comprendre, sense deixar de lluitar contra ells, l'error dels qui, per una licitació de desesperació, han reivindicat el dret al deshonor i s'han llançat als nihilismes de l'època. Però ens queda que la major part de nosaltres, al meu país i a Europa, han refusat aquest nihilisme i han anat en busca d'una legitimitat. Els ha calgut forjar-se un art de viure en temps de catàstrofe per néixer una segona vegada i lluitar tot seguit, a cara descoberta, contra l'instint de mort vigent a la nostra història.

Cada generació, sens dubte, es creu destinada a refer el món. La meva sap però que no el repararà pas. Però la seva tasca és potser més gran. Consisteix a impedir que el món es desfaci. Hereva d'una història corrompuda on es mesclen les revolucions caigudes, les tècniques convertides en follia, els déus morts i les ideologies extenuades, on poders mediocres poden avui destruir-ho tot però ja no saben convèncer, on la intel·ligència s'ha rebaixat fins a convertir-se en la serventa de l'odi i de l'opressió, aquesta generació, en ella mateixa i al seu voltant, ha hagut de restaurar, a partir només de les seves negacions, una mica d'allò que constitueix la dignitat de viure i de morir. Davant d'un món amenaçat de desintegració, on els nostres grans inquisidors corren el risc d'establir per sempre els reialmes de la mort, ella sap que, en una mena de cursa enfollida contra el rellotge, hauria de restaurar entre les nacions una pau que no sigui la de la servitud, reconciliar de nou feina i cultura i refer amb tots els ésser humans una arca de l'aliança. No és segur que pugui acomplir mai aquesta tasca immensa, però és segur que per tot el món sosté ja la seva doble aposta de veritat i de llibertat i, si s'escau, sap morir per ella sense odi. És aquesta generació qui mereix ser saludada i encoratjada pertot, allà on sigui, i sobretot allà on se sacrifica. És a ella, en tot cas, que, segur del vostre acord profund, voldria traslladar l'honor que m'acabeu de fer.

Alhora, després d'haver dit la noblesa de la feina d'escriure, jo hauria tornat a posar l'escriptor al seu lloc veritable: sense tenir altres títols que aquells que comparteix amb els seus companys de lluita, vulnerable però tossuda, injusta i apassionada de justícia; construint la seva obra sense vergonya ni orgull a la vista de tothom, dividida contínuament entre el dolor i la bellesa i destinada finalment a extreure del seu ésser doble les creacions que intenta edificar obstinadament dins el moviment destructor de la història. Qui, després d'això, podria esperar d'ell solucions ben acabades i morals belles? La veritat és misteriosa, fugissera, sempre per conquerir. La llibertat és perillosa, tant dura de viure com exaltant. Hem de caminar cap a aquestes dues fites, penosament però amb resolució, segurs d'entrada dels nostres defalliments en un camí tan llarg. Quin escriptor gosaria, des de llavors, en bona consciència, fer-se predicador de la virtut? Pel que fa a mi, he de dir un cop més que jo no sóc res de tot això. Jo no he pogut renunciar mai a la llum, a la felicitat de ser, a la vida lliure on he crescut. Però encara que aquesta nostàlgia explica molts dels meus errors i moltes de les meves faltes, m'ha ajudat sens dubte a comprendre millor la meva feina; m'ajuda encara a mantenir-me, cegament, prop de tots aquests homes silenciosos que no suporten, arreu del món, la vida feta només del record o del retorn de felicitats lliures i breus .

Retornat així a allò que sóc realment, als meus límits, als meus deutes, i també a la meva fe difícil, em sento més lliure per mostrar-vos, per acabar, l'extensió i la generositat de la distinció que m'acabeu de concedir; més lliure per dir-vos també que voldria rebre-la com un homenatge retut a tots els qui, compartint el mateix combat, no n'han rebut cap privilegi sinó que han conegut per contra desgràcia i persecució. Em quedarà, doncs, agrair-vos-ho de tot cor i fer-vos públicament, com a testimoni personal de gratitud, la mateixa antiga promesa de fidelitat que cada artista veritable, cada dia, es fa a si mateix, en silenci.

Fes un comentari de 20 línies sobre un dels temes dels quals parla Camus en el seu discurs. Busca referències a la premsa al voltant del tema.

Activitat 4 – Tots som immigrants?

Llegeix el següent article, publicat a La Vanguardia el dia 20 de febrer d'aquest any.

Uno de cada cinco inmigrantes tiene claro que se quedará en España

Los latinoamericanos son los que más piensan en el retorno, mientras que los africanos y europeos del Este dudan más

LA VANGUARDIA - 20/02/2006
Efe. MADRID

Uno de cada cinco inmigrantes de países periféricos (Europa del Este, América Latina, África y Asia) tiene claro que se quedará definitivamente en España, un tercio piensa retornar, más pronto o más tarde, y casi la mitad no sabe lo que hará en el futuro o lo condiciona a la evolución de su país de origen.

Éste es uno de los resultados del estudio *Inmigración y vivienda en España*, encargado por el Observatorio Permanente de la Inmigración, que muestra como, desde el punto de vista subjetivo, el deseo de retornar es algo más fuerte que el de permanecer en España, aunque las probabilidades de conseguirlo a corto plazo sean reducidas.

El colectivo de latinoamericanos es el que más piensa en el retorno, aunque la mayoría de ellos lo sitúa lejos en el tiempo y apenas un 4% cree que volverá en un año.

Son los inmigrantes de Europa del Este y África quienes más incertidumbre tienen respecto a su futuro.

Según la encuesta realizada, los primeros hacen depender el eventual retorno a su país de origen, en gran parte, de la evolución económica, política y social de aquél, mientras que los africanos simplemente "no saben" y la mayoría de los que piensan en volver sitúa ese momento en la jubilación.

En este trabajo sociológico, destacan las diferencias registradas entre comunidades autónomas.

En Catalunya, son más los que piensan quedarse que los que piensan retornar, mientras que en Madrid y en la Comunidad Valenciana son muchos más los que confían en volver a su país de origen.

En general, según este estudio, el deseo de retorno está más vivo entre quienes llevan en España menos de dos años (40%) que entre aquellos que residen en nuestro país desde hace más tiempo (30%).

Según otro de los apartados del trabajo, casi un 41% de los inmigrantes tiene planes concretos para hacer venir a España a algún familiar en el transcurso del próximo año. En este sentido, la expectativa es algo mayor entre quienes tienen los papeles en regla (un 43%), pero un 39% de los irregulares también aspira a lo mismo.

De los parientes que se esperan, más de la mitad son personas del núcleo familiar - cónyuge o hijos- y el resto son miembros de la familia extensa - hermanos, primos, padres, abuelos, etcétera.

Los autores del informe, miembros del colectivo IOE, apuntan que si los planes de los inmigrantes se cumplieran, la inmigración de países periféricos aumentaría en España en un año en 470.000 personas, una cifra que "no parece exagerada" si se tienen en cuenta los incrementos registrados en los años pasados.

En su opinión, a pesar de que los planes no siempre se cumplen por las restricciones administrativas, los datos dejan claro que "la cadena migratoria está sólidamente asentada en España y que, aunque sólo sea por la vía de la reagrupación familiar, el saldo migratorio seguirá siendo positivo en los próximos años".

Respon ara a les preguntes següents:

- Què en penses, de la notícia?
- Qui consideres immigrant?
- Tu què creus, és bo o dolent que vinguin immigrants al país on vius?
- Pensa on vas néixer tu, on van néixer els teus pares i on van néixer els teus avis. Creus que hi ha algun immigrant entre els teus avantpassats?
- A quins problemes s'enfronten els immigrants que arriben a Catalunya?
- Arriben més dones o més homes? Per què?
- Què fa que els immigrants vulguin tornar al seu país d'origen? Els deu comportar algun conflicte (social, econòmic...)?

Busca una notícia del diari que parli d'algun d'aquests temes i explica-la als teus companys de classe.

Aquí tens alguns enllaços on pots trobar més informació:

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/es/cha/c10611.htm>

http://www.cime.es/ca/salut/suport_social_comunitari/ssc_prog_4.html

<http://www.movimientocontralaintolerancia.com/index.asp>

http://www.iecat.net/institucio/societats/ACSociologia/Publicacions/Doc_treball/treb1_immigracio.htm

<http://www.sosracisme.org/>

<http://www.un.org/spanish/>
